

Miljø- og fødevareministeriet
Miljøstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

**DANMARKS
JÆGERFORBUND**

Danmarks Jægerforbund

Mølsvej 34
8410 Rønde

Tlf. + 45 88 88 75 00

post@jaegerne.dk

CVR-nr. 15 70 01 40

26. maj 2017

Vedr.: Høring over udkast til bekendtgørelse om tilskud til læhegn og småbeplantninger. J.nr. SVANA-309-00038

Miljøstyrelsen har udsendt udkast til bekendtgørelse om tilskud til læhegn og småbeplantninger. I denne forbindelse ønsker Danmarks Jægerforbund at give følgende bemærkninger:

Det er positivt, at der ved denne bekendtgørelse lægges op til en målrettet og omkostningseffektiv tilskudsordning med et minimum af administration for henholdsvis erhverv og myndighed.

Forpligtigelser i § 6 om minimum 75 procent buske, yderste planterække skal bestå af buske, minimum 25 procent planter som er gavnlige for vilde bestøvende insekter og forbud mod anvendelse af pesticider harmonerer i meget højere grad, end tidligere bekendtgørelse om tilskud til læbeplantning, med ordningens formål: *” At bidrage til bevarelse og fremme af den biologiske mangfoldighed ved at skabe gode levesteder og etablere forbindelseslinjer mellem levesteder for vilde dyr og planter”*.

Danmarks Jægerforbund finder det dog beklageligt, at projektarealet maksimalt måles op til 1 meter fra de yderste planters stammer. Talrige læhegn, der tidligere er blevet etableret med tilskud, lider i dag voldsomt under hårde beskæringer, fordi den enkelte jordejer ikke vil risikere at arealet under udhængende grene tegnes fra i markblokken. Alt for mange beplantninger, som ligger op til markblokke, der er tilmeldt Grundbetalingsordningen, har pga. disse voldsomme beskæringer en alt for åben struktur. Planterne er ofte svækkede og er mere modtagelige for sygdomme og svampeangreb, der som følge heraf resulterer i en ringere

læeffekt og dækning i bunden, hvilket betyder at disse læhegn ikke er egnede som levesteder for mange vilde dyr og planter.

Danmarks Jægerforbund vil på baggrund heraf gerne opfordre til, at Miljøstyrelsen i stedet fremlægger et krav om et projektareal på minimum 2 meter fra yderste planters stamme, for at læhegnet kan udvikle sig naturligt og behovet for voldsomme og skadelige beskæringer minimeres. Udover at en forøgelse af arealet mellem dyrkningsfladen og beplantningen delvist løser problemet med de voldsomme beskæringer, vil det også bidrage til at forbedre levevilkår for flere vilde dyr og planter.

Det er Jægerforbundets holdning, at vildtet skal sikres den størst mulige frie bevægelighed. Derfor ønsker Danmarks Jægerforbund så få hegn som muligt. Men i erkendelse af, at der på mange lokaliteter opleves vildtskader i et uacceptabelt omfang, kan det her være nødvendigt at etablere kulturhegn omkring læhegn og småbeplantninger. For at reducere kulturhegnets effekt, som barriere for vildtet, bør der tilføjes et krav om, at den enkelte hegning maksimalt må have en længde eller brede på 200 meter.

Ad. Planteliste, Bilag1:

Da plantelisten består af hjemmehørende arter og bl.a. solbær også fremgår på denne er det uforståeligt, at brombær og hindbær ikke kan findes på plantelisten. Tilsvarende kan det undre, at pil ikke figurerer i sidste kolonne - planter med fordel for bier m.m., da pil mange steder er den vigtigste biplante i forårs månederne.

Venlig hilsen

Venlig hilsen
Danmarks Jægerforbund

Claus Lind Christensen
Formand

Direkte tlf. + 45 27 80 28 55
E-mail clc@jaegerne.dk

Høringssvar til vejledning om tilskud til Læhegn

Danmarks Naturfredningsforening har gennemlæst udkastet til vejledning, og har et par generelle kommentarer efterfulgt af mere specifikke kommentarer herunder til plantevalg.

Væsentligste generelle betragtning knytter sig allerede til afsnit 2, "Ordningens formål", hvor budskabet om levende hegn som redningsplanke for dansk biodiversitet i den grad oversælges. Det er faktisk forkert at postulere, at levende hegn gør hverken fra eller til for dansk biodiversitet. Det er der ikke skyggen af dansk biodiversitetsforskning, der bevidner. Derimod gavner levende hegn det *jagtbare vildt*, og det er noget helt og aldeles andet, selv om den jagtbare art, hare, ved en politisk tilsnigelse kom på rødlisten for nogle år siden. Derimod kan det fastslås videnskabeligt, at levende hegn på ingen måde leverer en omkostningseffektiv hjælp til vores biodiversitet. Der er med andre ord tale om politisk motiveret gulerod til landmænd og jægere, intet andet.

I afsnit 4, "Hvem kan søge om tilskud", afskrives offentlige arealer, vejarealer og fællesarealer fra tilskud, uden at dette begrundes med eksempelvis landdistriksregler eller lignende. Forklaringen på hvorfor offentlig ejede arealer automatisk udelukkes (hvis det er korrekt forstået) savnes. Senere i afsnittet påpeges det at ansøgninger skal være sammenfaldende med de arealer, som "kommunen [har] udpegede [til] potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser". Hvad er det for udpegninger, der refereres til? Det er i hvert fald ikke udpegninger, der er gjort offentlig tilgængelige på den digitaliserede platform, arealinfo, under den danske miljøportal, hvor det eller ville være yderst nærliggende at placere disse temaer. Så er der tale om allerede udpegede områder, eller løse fugle på taget?

I forhold til nogle mere praktiske overvejelser, er DN faldet over afsnit 8, hvor der i delafsnittet om "renholdelse" står, at "beplantningerne skal renholde i de første tre vækstsæsoner [...], eksempelvis ved harvning". Er det overhovedet et realistisk scenarie, at man harver mellem 3 år gamle plantede træer og buske? Eller er det for ikke at skrive, at der nok i langt de fleste tilfælde vil blive rygsprøjtet imellem de biodiversitetsreddende levende hegn? Da de fleste planter til udplantning i skovrejsninger og vildtbeplantninger i forvejen er 1-2 år gamle, forekommer det ikke umiddelbart indlysende, hvordan man mekanisk renligholder mellem rækker af op til 5 år gamle buske og træer uden at skade disse varigt.

I forhold til afsnit 14, "Opretholdelse af projektet", er det påfaldende at yderst sparsomme midler til dansk biodiversitet skal omfordeles så tilpas lemfældigt, at det tilskudsgivende levende hegn, der så at sige får dansk biodiversitet til "at hænge bedre sammen", reelt kan nedlægges efter blot 5 år! Hvordan kan det hænge sammen med tilskuddets formål, om at "redde" dansk biodiversitet? Det giver hverken mening for lægmand eller forskningsverden. Tænk hvis noget lignende galt for § 3 natur eller de beskyttede sten- og jorddiger? Med så korte tidshorisonter er det eneste sikre da, at der aldrig, som i aldrig nogensinde, når at indfinde sig en natur nær tilstand, der reelt gavner andre end jordbrugere og jægere.

Konkrete indskud til bilagslisten med arter til almindelig udplantning i levende hegn, landet over (baseret på bedste tilgængelige viden i Atlas Flora Danica projektets rapportering):

- Almindelig kristtorn – relativ sjælden på Sjælland, hvorfor forvanske dette naturgivne forhold med udplantninger medfinansieret af offentlige kasser?
- Dunet gedebled – den oprindelige østlige udbredelse er allerede delvist obskur af almindelig udplantninger i læhegn og remiser vest for Fyn, men hvorfor fortsætte med at udviske konturerne af dansk biodiversitet yderligere?
- Kortstilket filtrose – Fuldstændig uhørt art at tillade, ja statsstøtte yderligere udplantning af, med mindre det er det, man forstår ved at "hjælpe biodiversiteten", altså at udplante i forvejen sjældne og velbeskrevne planter med en særegen niche i naturen, i dette tilfælde gode overdrev, gravhøje og skovbryn. Bør helt sikkert fjernes fra listen.
- Blød filtrose – Ligeledes uhørt og yderst tvivlsomt "bidrag" til dansk biodiversitet at sanktionere statsfinansieret udplantning i massevis. Arten har en sjælden og veldefineret niche i den danske natur, og det er ikke rækkeformede plantninger i landbrugslandet, den hidtil har overlevet i. Tværtimod. Arten bør slettes fra listen.
- Tarmvridrøn – den mest latterlige plante, at tillade statsstøttet udplantning af i hele landet. Arten er meget snævert knyttet til Bornholm, Møn og Ulfhale, foruden enkelte andre forekomster. Arten bør slettes fra listen.
- Taks – udover at arten er hamrende giftig for græssende dyr at indtage, så er arten ud fra oprindeligt ganske få hjemmehørende og oprindelige fund, spredt langsomt via kirkegårde og fuglespredning af frø herfra. At åbne op for helt generel udplantning af en så usædvanlig plante, trods alt, virker formålsløst i biodiversitetens navn.

Derudover kan det undre at det overhovedet skal være nødvendigt at betale for at udplante arter som Ær eller rettere Ahorn, Vortebirk, Dunbirk, Ask, Bævreasp, Fuglekirsebær, Gråpil, Almindelig Hyld m.v. al den stund at alle disse arter indfinder sig få år efter at et område er taget ud af almindelig landbrugsdrift. Ud over de ovennævnte arter, som Danmarks Naturfredningsforening mener helt bør udgå af listen, så må man som minimum stille krav om udelukkende at bruge egnstypiske træ- og buskarter.

I øvrigt forekommer puljen på 10 millioner kroner sammenholdt med besværet ved etableringen, det enorme kontrolapparat og den yderst kortfristede mindstelevealder for de levende hegn som i bedste fald skønne spildte penge.

På Danmarks Naturfredningsforenings vegne

Jan Pedersen,
Biolog og naturmedarbejder
DN Sekretariatet.

26. maj 2017

Miljøstyrelsen

Haraldsgade 53

2100 København Ø

Sendt til: makla@svana.dk

Vedr. udkast til bekendtgørelse og vejledning om tilskud til læhegn og småbeplantninger.

J.nr. SVANA-309-00038.

Den 28. april 2017 sendte Miljøstyrelsen ovennævnte udkast til bekendtgørelse og vejledning i høring. Danske Planteskoler/Dansk Gartneris bemærkninger er følgende:

Indledningsvis vil Danske Planteskoler/Dansk Gartneri gerne kvittere for, at det som led i den politiske aftale om Naturpakken blev besluttet at videreføre ordningen med tilskud til læhegn og småbeplantninger med en national finansiering.

Generelt finder foreningerne, at der kan være væsentlige administrative lettelser forbundet med at benytte standardsatser for tilskud baseret på det tilplantede areal. Det vil imidlertid være ønskeligt, om de størrelseskrav, der fremgår af bekendtgørelsens § 5 for individuelle og kollektive læhegn, kan fraviges, når særlige forhold taler herfor.

Danske Planteskoler/Dansk Gartneri ser gerne plantelisten udvidet med flere arter, som for eksempel sitkagran, hvidpil og poppel på grund af disse arters særlige dyrkningsegenskaber. Endvidere er det værdifuldt at kunne bevare lokalhistoriske kendetegn i landskabet som for eksempel syrenhegn på Fyn, sitkagran i læhegn i Vestjylland og koral-hvidtjørn på Øerne.

Danske Planteskoler/Dansk Gartnerier ikke enig i hensigten med at koncentrere læhegn og småbeplantninger inden for det Grønne Danmarkskort. For yderligere uddybning henvises til høringsvaret fra Landbrug & Fødevarer.

Med venlig hilsen

Danske Planteskoler/Dansk Gartneri

Bjarne Pugholm Johansen

Miljøstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Att.: Mathias Kjærulf-Hemmersam
makla@svana.dk

Svenstrup, den 24. maj 2017

Bemærkninger til høring vedrørende "Bekendtgørelse om tilskud til læhegn og småbeplantninger".
(Udkast til ny bekendtgørelse og vejledning).

HedeDanmark a/s
Natur, Vand og Plantning
Jellingvej 3
9230 Svenstrup J

Søren Skovrider
Regionschef

Mob: 2015 7011
ssk@hededanmark.dk

www.hededanmark.dk

Som den største entreprenør indenfor etablering af læhegn og småbeplantninger i Danmark har HedeDanmark følgende bemærkninger til udkastet til den nye læhegnsordning:

▪ **Bivenlige plantearter.**

Plantelisten for bier synes at mangle følgende arter, som er bi-venlige iflg. den gamle bekendtgørelse: navr, spidsløn, ær, fjeldribs, øret pil, seljepil, gråpil, femhannet pil, almindelig røn, seljerøn, småbladet lind og storbladet lind. Det kan også undre, at de forskellige roser ikke betragtes som bi-venlige arter.

▪ **Naturarealer udenfor markblokke.**

Der lægges op til at beplantningerne: "skal placeres på landbrugs- og naturarealer i eksisterende markblokke". Mange naturarealer eller marker tilhørende små landbrugsejendomme ligger ikke i en eksisterende markblok. Disse arealer bør vel også have mulighed for at få tilskud.

▪ **Plantetal pr. ha.**

Plantetallet på 4000 planter pr. ha bør sættes op. Ved en rækkeafstand på 1,25 m vil der i et 3-rækket hegn blive en planteafstand i rækken på 1,67 m og i et 6-rækket hegn vil planteafstanden i rækken blive 1,82 m. Med disse planteafstande vil buske og træer ikke kunne lukke tilstrækkelig til for ukrudt efter 3 års renholdelsen. Mange læhegn etableres langs med eksisterende skel, hvor der typisk er en kraftig vækst af græsser, der giver en stor randeffekt / trussel på planternes vækstmuligheder. I den type af beplantninger vil indvandringen af specielt græs fra randzonen omkring det levende hegn give voldsomme vækst-udfordringer på planterne, så snart renholdelsen stoppes.

▪ **Yderrækker**

Der lægges op til, at de yderste rækker kun må bestå af buske. Det bør være sådan, at rødel, som typisk bruges som ammetræ, også godt må være med i yderrækkerne i begrænset antal. Den er lettere for lodsejerne at tynde væk efter 10-15 år, når den er placeret i yderrækkerne.

- **Afstand til §3-områder.**

Det er ikke hensigtsmæssigt, at der skal være en afstand på mindst 30 m til §3-områder. Et levende hegn i kanten af dyrket mark (på grænsen til §3-område) vil vel netop kunne virke som en barriere til den dyrkede mark, som jo typisk både sprøjtes og gødes.

- **Prioritering af projekter med høj andel af beplantninger indenfor planlagte potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser:** Der er store dele af det åbne landbrugsland, der ikke er inkluderet i disse områder. Derved vil interessen for at udnytte tilskudsordningen blive begrænset. Såfremt at det overordnede ønske med ordningen er at skabe mere biodiversitet i landskabet, bør prioriteringen være det åbne danske landbrugsland som helhed for at skabe tilstrækkelig interesse for plantningsordningen. Udpegningen synes at være arealmæssigt for lille. Når skovarealer og §3-arealer fratrækkes det potentielle område, er mulighederne for at øge det samlede beplantede areal lille. Eksempelvis er der kun ca. 5% af beplantningerne / planter i et konkret planlagt kollektivt projekt på Norddjursland, der vil være højt prioriteret efter det nye forslag.

Med venlig hilsen

Søren Skovrider
Regionschef
Læplantningsansvarlig

Mathias Kjærulf Lang-Hemmersam

Fra: Lars Kaalund <LAKA@kl.dk>
Sendt: 24. maj 2017 16:03
Til: MST Miljøstyrelsens hovedpostkasse
Cc: Lars Kaalund
Emne: "Bemærkninger til høring vedrørende læhegnsordning"

KL takker for høringen af Udkast til bekendtgørelse og vejledning om tilskud til læhegn og småbeplantninger.

KL finder ordningens intentioner positive, og ser den som en af de virkemidler der kan forbedre grundlaget for biodiversiteten i de områder kommunerne har udpeget som potentielle økologiske forbindelser.

Det er også positivt at prioriteringen som første parameter netop har de potentielle økologiske forbindelser. I forlængelse heraf bør det meget tydeligt fremhæves i vejledningen, at de eksisterende §3 og Natura 2000 områder naturligvis ikke er mulige projektarealer.

I vejledningen skrives der kort om §3:

Bepantninger skal have en afstand på mindst 30 meter til beskyttede naturområder i henhold til naturbeskyttelsesloven § 3.

I betragtning af hvor betydende netop denne begrænsning er for ethvert projekt, kunne den med fordel tildeles en mere fremtrædende plads i teksten. Det vil spare både ansøger og den kommunale naturforvaltning for spildtid.

Med venlig hilsen
Lars Kaalund

Chefkonsulent
Teknik og Miljø

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København

D +45 3370 3753
E LAKA@kl.dk

T +45 3370 3370
W kl.dk

Landbrug & Fødevarer FmbA

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000

F +45 3339 4141

E info@lf.dk

W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Miljø- og fødevarerministeriet
Miljøstyrelsen
Tilskud
Att.: Mathias Kjærulf Lang-Hemmersam
makla@mst.dk
mst@mst.dk

Høring af udkast til bekendtgørelse og vejledning om tilskud til læhegn og småbeplantninger

Landbrug & Fødevarer har modtaget ovenstående bekendtgørelse og vejledning i høring med frist den 26. maj 2017 og har følgende bemærkninger:

Generelle bemærkninger:

Landbrug & Fødevarer finder det med positivt, at Regeringen og dens aftaleparter i forbindelse med Naturpakken besluttede at videreføre læplantningsordningen i nationalt regi.

Det har i ca. 40 år været muligt at få tilskud til læplantning i Danmark – og Landbrug & Fødevarer fandt det derfor beklageligt, at det blev besluttet ikke at afsætte midler til at videreføre læplantningsordningen i regi af landdistriktsprogrammet i 2017. Det er derfor meget glædeligt, at der nu igangsættes en tilsvarende tilskudsordning for nationale midler.

Der er i Danmark en lang tradition for at plante læhegn for at beskytte jord og afgrøder mod blæsten. I landbrugslandskabet har levende hegn desuden stor værdi for vildtet samt for planter og insekter som skjul, opholdssted og grundlag fødeemner, men også som ledelinjer fra et opholdssted til et andet. Tilskuddet til læplantning har været med til at sikre en variation og forekomst af leve-, yngle og fourageringssteder for flora og fauna i landbrugslandet og derved øget landskabets naturindhold og værdi.

Der er med den nye ordning lagt op til en forenkling i forhold til tidligere ordninger – blandt andet udbetales tilskuddet som et engangsbeløb pr. ha, hvilket vil forenkle ansøgningsprocessen. Landbrug & Fødevarer bakker op om disse forenklinger.

Bekendtgørelse om tilskud til læhegn og småbeplantninger

§ 5:

Der kan i enten bekendtgørelse eller vejledning være behov for en mere udførlig beskrivelse af, hvad der skal forstås ved projektarealet. Herunder at et projekt areal kan bestå af en række mindre, ikke-fysiske sammenhængende arealer som tilplantes.

Der fastsættes som noget nyt størrelseskrav, der gælder for individuelle og kollektive projekter på hhv. 0,5 og 3 ha. Der bør evt. være mulighed for at fravige disse størrelseskrav, hvis det kan begrundes i fx et hensyn til natur- eller landskabsgivne forhold.

§ 6, stk. 1, pkt. 6:

Mange af de arter, der optræder på listen i bilag 1, som ikke klassificeres som særligt gavnlige for bier mm, er faktisk meget bestøver-venlige (se kommentar til bilag 1). Disse arter bør angives som bestøver-venlige, så de kan indgå i listen over særligt prioriterede arter til udplantning.

§ 6, stk. 1, nr. 7:

Hvis et af ordningens formål er at skabe forbindelseslinjer mellem levesteder for vilde dyr og planter kan det i visse tilfælde være uhensigtsmæssigt, at de nye læghegn og beplantninger ikke må forbindes med eksisterende bevoksninger.

§ 8, stk. 1 og 2:

Det er uklart hvad der menes med, at småbeplantninger ikke må få 'karakter af skov'.

Det er positivt, at der gives tilladelse til etablering af lysninger/åbninger i småbeplantninger.

§ 12:

Der fastsættes i bekendtgørelsen en prioritering således, at ansøgninger i første omgang prioriteres efter andelen af projektarealets beliggenhed *inden for kommunernes planlægning af potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser*. Som prioriteringskriterie nr. 2 anvendes størrelsen af det samlede projektareal.

Landbrug & Fødevarer finder, at en prioritering efter andel af planlagte arealer inden for potentielle naturområder og potentielle økologiske korridorer vil være yderst uhensigtsmæssig af flere årsager:

Kommunernes planlægning af de ovenstående arealer er i dag en del af kommuneplanens planlægning for naturinteresser og vil med vedtagelsen af den reviderede planlov blive en del af det Grønne Danmarkskort.

Som en del af kommuneplanlægningen er der ikke nogen helt klare rammer for, hvad der skal indgå i de potentielle naturområder og potentielle korridorer. Kommunerne skal i udpegningen af det kommende Grønne Danmarkskort tage udgangspunkt i de digitale biodiversitetskort, men der er ingen præcise retningslinjer, der fastlægger hvilke typer af arealer, der skal indgå og i hvor stort et omfang. Dette vil være helt op til den enkelte kommune, hvilket også fremgår af den vejledning til kommunerne om udpegning af det Grønne Danmarkskort, som netop har været i høring.

Dette vil betyde, at der kan komme en stor uensartethed mellem kommunernes planlægning og derved også mellem de muligheder lodsejere i forskellige kommuner vil have for at søge tilskud til læghegn og småbeplantninger. Yderligere vil planlægningen af potentielle naturområder og økologiske korridorer ikke være foretaget med læplantning for øje.

Endelig er Landbrug & Fødevarer ikke enige i hensigten med at koncentrere læghegn og småbeplantninger inden for det Grønne Danmarkskort.

Læghegn er en biotoptype, som i høj grad kan sameksistere med den almindelige landbrugsdrift og være med til at give en positiv effekt for afgrøderne. Dette betyder at mange landmænd gennem årene har plantet læghegn som naturelementer i landbrugslandet, hvilket har været til gavn for agerlandets biodiversitet. Ved den valgte prioritering vil læghegn i det almindelige landbrugsland blive prioriteret lavere, hvilket på sigt vil kunne forårsage uønskede konsekvenser for naturelementerne i landbrugslandet uden for det kommende Grønne Danmarkskort.

På denne baggrund vil Landbrug & Fødevarer på det kraftigste henstille til, at prioriteringen udelukkende sker efter projektarealernes størrelse eller, at der findes et andet og mere hensigtsmæssigt prioriteringskriterie.

§ 15, stk. 2:

Landbrug & Fødevarer finder det meget positivt, at det fortsat er muligt at etablere læhegn med brug af dybdepløjning, hvis det er i overensstemmelse med udtalelse fra det lokale museum.

Med brug af dybdepløjning vil behovet for renholdelse mellem planterne i de første år mindskes da ukrudtstrykket mindskes. Dette vil betyde en langt højere etableringssikkerhed af planterne og færre udgifter til mekanisk renholdelse.

§ 5, stk. 3:

Det bør præciseres hvad fristen for indberetning er.

Bilag 1:

Vurderingen af, hvilke arter, der er til gavn for de vilde bestøvere er i øjeblikket mangelfuld. Arter, der allerede optræder på listen, men som ikke er markeret som værdifulde for de vilde bestøvere er:

1. *Acer platanoides* (Spidsløn) - god for bier og tovinger. Høj nektarværdi
2. *Cornus sanguinea* (Rød kornel) - god for bl.a. bier og tovinger
3. *Lonicera periclymenum* (Alm. gedeblad) – god for bl.a. bier og natsommerfugle
4. *Rosa canina* (hunderose) - god for bier og tovinger
5. *Rosa dumalis* (blågrøn rose) – god for bier og tovinger
6. *Rosa pimpinellifolia* (Klitrose) – god for bier og tovinger
7. *Rosa rubiginosa* (Æblerose) – god for bier og tovinger
8. *Rosa sherardii* (Kortstillet filtrose) - god for bier og tovinger
9. *Rosa villosa* ssp. *Mollis* (Blød filtrose) - god for bier og tovinger
10. *Salix aurita* (Øret pil) - god for tidlige bier og sommerfugle. Høj pollen og nektar-værdi
11. *Salix caprea* (seljepil) – god for tidlige bier og sommerfugle. Høj pollen og nektar-værdi
12. *Salix cinera* (gråpil) - god for tidlige bier og sommerfugle. Høj pollen og nektar-værdi
13. *Salix pentandra* (femhannet pil) - god for tidlige bier og sommerfugle. Høj pollen og nektar-værdi
14. *Salix repens* ssp. *Repens* (krybende pil) - god for tidlige bier og sommerfugle. Høj pollen og nektar-værdi
15. *Sambucus nigra* (almindelig hyld) - god for bier og tovinger
16. *Sambucus racemosa* (druehyld) - god for bier og tovinger
17. *Sorbus aucuparia* (Almindelig røn) – god for bier og tovinger. Høj pollenværdi
18. *Sorbus hybrida* (Finsk røn) – god for bier og tovinger. Høj pollenværdi
19. *Sorbus intermedia* (Seljerøn) – god for bier og tovinger. Høj pollenværdi
20. *Tilia cordata* (småbladet lind) – god for bier og tovinger. Høj nektar-værdi
21. *Tilia platyphyllos* (Storbladet lind) – god for bier og tovinger. Høj nektar-værdi

Vejledning om tilskud til etablering af læhegn og småbeplantninger

Kapitel 6, side 7:

Kvittering for modtagelse af ansøgning:

Denne formulering er lidt uklar. Det forekommer uhensigtsmæssigt at skulle vente i 6 uger på at få en kvittering for, at ansøgning er modtaget, da man så vil kunne risikere at komme langt over ansøgningsfristen. Der bør gives en kvittering for modtagelse umiddelbart efter indsendelse, så ansøger kan være sikker på, at ansøgningen er korrekt afsendt og modtaget.

Kapitel 7, side 8:

Det er positivt, at der kan ansøges om tilskud til vildthejn ud over tilskuddet til planter og plantning.

Definition af projektareal

Denne beskrivelse af projektarealet bør kunne gøre mere klar. Fx bør det fremgå tydeligt, at et projektareal godt kan omfatte flere forskellige arealer, som ikke er fysisk sammenhængende.

Kapitel 10, side 2:

Prioritering af projekter:

Se ovenstående bemærkninger til bekendtgørelsens § 12.

Kapitel 19, side 15

Investeringsstilskud:

Der bør ske en ensretning ordvalget. I den nuværende tekst anvendes både "indberetningskema", "indberetningsblanket" og "anmodningsblanket" uden, at det fremgår, om der reelt er tale om samme blanket / skema.

Øvrige kommentarer:

I forhold til de generelle krav til beplantningerne bemærkes det, at de ikke i alle tilfælde vil være fordrende for ordningens egentlige hovedformål – nemlig at gavne biodiversiteten. Der bør evt. være mulighed for at skabe mere variation og dynamik, fx vha lysninger og indre skovbryn, der kan skabe gode levesteder for så mange arter som muligt.

Med venlig hilsen

Karen Post
Chefkonsulent

Vand og Natur

D +45 33 39 46 52
M + 45 22 99 84 83
E kpo@lf.dk

Mathias Kjærulf Lang-Hemmersam

Fra: Serap Kitir Bulut (LFST) <sekibu@lfst.dk>
Sendt: 30. maj 2017 09:53
Til: Mathias Kjærulf Lang-Hemmersam
Cc: MST Miljøstyrelsens hovedpostkasse
Emne: Landbrugs- og Fiskeristyrelsens bemærkninger til høring vedrørende læhegnsordning

Til Miljøstyrelsen

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen har gennemgået bekendtgørelsesudkastet i forhold til de relevante tilskudsordninger, der administreres i styrelsen. Der er således ikke taget stilling til forhold af mere lovteknisk og sproglig karakter og lignende.

Gennemgangen har givet anledning til følgende bemærkninger:

- 1) **I forhold til bekendtgørelsens § 6, nr. 6, anbefales det**, at procentsatsen i for gavnlige planter for bestøvende insektarter, forhøjes til 50 procent, i stedet for de 25 procent, som det står nu.

Det vil være i overensstemmelse med 'Miljø- og Fødevareministeriets biavlstrategi 2016 – 2019' om fødegrundlag og vil samtidig følge op på den globale rapport 'Coalition of the willing on pollinators (CoW)' og beslutningerne fra COP13, om Nederlandenes initierede samarbejde med interesserede lande herunder Danmark mhp. at styrke partnernes nationale indsats for bestøvere.

Til information er det i ministeriets strategi formuleret som, at 'MFVM vil understøtte udvikling af informationsmateriale målrettet landbruget og forvaltere af offentlige arealer om biernes betydning som bestøvere og mulighederne for at forbedre biernes fødegrundlag i landbrugs- og kulturlandskabet i forhold til bl.a.

- Bi- og vildtvenlige tiltag på landbrugsarealer, f.eks. omdriftsarealer under grundbetalingsordningen og i forbindelse med biotopplaner.

Såfremt Landbrugs- og Fiskeristyrelsens anbefaling ikke følges, vil vi meget gerne orienteres om beslutningen samt baggrunden herfor mhp. videre dialog.

- 2) **I forhold til § 3, stk. 1, nr. 2**, skal Landbrugs- og Fiskeristyrelsen bemærke følgende;

Det anses som muligt indenfor bekendtgørelsens rammer, at udforme projektets areal således, at et delareal består af én buskart eller én træart i renbestand. Styrelsen skal derfor bemærke, at hvis et delareal udformes som en ren frugt-, bær- eller nøddeplantage (f.eks. en solbærplantage, havtornplantage eller hasselplantage) kan der opnås grundbetaling for delarealet, såfremt dette er plantagemæssigt drevet. Dette betyder, at træerne og buskene skal fremstå som en plejet kultur i veldefinerede rækker, der muliggør pleje af træerne og buskene og høst af afgrøden. Der er dog ikke krav om høst.

Ligeledes kan delarealer udformet som lavskov opnå grundbetaling, såfremt arealet lever op til betingelserne herfor, herunder krav til planteantal (mindst 1000 træer/ha for poppel og mindst 8000 træer/ha for andre arter) og stævning inden for en 10-årig periode. Lavskovsarter kan være indenfor slægterne hassel (*Corylus* spp.), løn (*Acer* spp.), ask (*Fraxinus* spp.), avnbøg (*Carpinus* spp.), birk (*Betula* spp.), el (*Alnus* spp.), eg (*Quercus* spp.), elm (*Ulmus* spp.), pil (*Salix* spp.) og poppel (*Populus* spp.) enten i blanding eller i ren bestand. Arealet med lavskov skal udgøre mindst 0,3 ha og have en bredde på mindst 7,5 meter.

For både frugt-, bær-, nøddeplantager og lavskov gælder det, at arealet skal vedligeholdes i en god plantagemæssig stand, der sikrer, at hovedafgrøden ikke hæmmes væsentligt af ukrudt, og at opvækst af buskads fjernes fra afgrøderækkerne. Det betyder, at arealet skal fremstå som et vedligeholdt, dyrket areal og må ikke ligge som natur eller vildnis. Der må desuden være op til 100 træer eller buske pr. ha over 1 meter i højden ud over den afgrøde, der er på arealet.

Miljøstyrelsen er allerede i dialog med den relevante enhed i Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, som administrerer grundbetalingsordningen. Når der er klarhed om samspillet mellem tilskudsordningerne, vil Miljøstyrelsens vejledning om læhegnsordningen givetvis skulle præciseres eller konsekvensændres, se fx side 8, 1. afsnit, i udkast til vejledning om læhegn.

3) *I forhold til § 3, stk. 1, nr. 2*, har styrelsen endvidere følgende bemærkninger;

Det er lidt uklart for styrelsen, om Miljøstyrelsen giver tilskud for udgifterne ved etablering, da der også angives en hektarpris (arealstøtte?) i vejledningen. Hvis Miljøstyrelsen vurderer, at tilskud i medfør af Miljøstyrelsens læhegnsordning på arealer, hvortil Landbrugs- og Fiskeristyrelsen har givet tilsagn, ikke medfører dobbeltfinansiering, kunne Miljøstyrelsen overveje at præcisere, eventuelt i vejledningen, at tilsagn om tilskud er betinget af, at projektarealet ikke omfatter arealer, der er omfattet af tilsagn om tilskud til en arealbaseret tilskudsordning for miljøvenligt landbrug, miljø- og klimavenligt landbrug eller økologisk landbrug under et af landdistriktsprogrammerne, og hvorpå etablering af beplantningen vil medføre overtrædelse af betingelser i de nævnte tilsagn.

Hvis styrelsens bemærkninger giver anledning til spørgsmål, er I velkommen til at kontakte os.

Venlig hilsen

Serap Kitir Bulut
Specialkonsulent | Jura
+45 45 26 36 44 | sekibu@lfst.dk

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugs- og Fiskeristyrelsen | Nyropsgade 30, 1780 København V | Tlf.+45 33 95 80 00 | mail@lfst.dk | www.lfst.dk

---

Fra: Mathias Kjærulf Lang-Hemmersam [<mailto:makla@mst.dk>]

Sendt: 28. april 2017 12:04

Til: EFKM - Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet <efkm@efkm.dk>; 1-DEP Erhvervs- og Vækstministeriets officielle postkasse <em@em.dk>; Finansministeriets postkasse <fm@fm.dk>; 1 - KFST Officiel hovedpostkasse <kfst@kfst.dk>; Kulturministeriet <kum@kum.dk>; Mail (LFST) <mail@lfst.dk>; NST - Naturstyrelsens hovedpostkasse <nst@nst.dk>; oim@oim.dk; regioner@regioner.dk; kl@kl.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; kaskelot@mail.dk; post@jaegerne.dk; dn@dn.dk; gartneri@danskgartneri.dk; di@di.dk; kontor@botaniskforening.dk; dof@dof.dk; info@skovforeningen.dk; danva@danva.dk; info@danskevv.dk; dce@au.dk; kontakt@ddnf.dk; science@science.ku.dk; info@ecocouncil.dk; mail@envina.dk; fr@friluftsraadet.dk; info.dk@greenpeace.org; info@hedeselskabet.dk; ktc@ktc.dk; info@lf.dk; info@baeredygtigtlandbrug.dk; info@skovdyrkerne.dk; info@verdensskove.org; [wwf@wwf.dk](http://www.wwf.dk)

Emne: HØRING - Udkast til bekendtgørelse og vejledning om tilskud til læhegn og småbeplantninger

Til myndigheder, organisationer m.fl.

Vedlagt følger udkast til bekendtgørelse og vejledning om tilskud til læhegn og småbeplantninger.

Om baggrund, indhold m.v. henvises til høringsbrevet. Materialet er også offentliggjort på Høringsportalen (<https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/60557>)

Høringsfristen er den 26. maj 2017 og hørings svar bedes sendt til makla@svana.dk med cc til mst@mst.dk. Teksten – "Bemærkninger til høring vedrørende læhegnsordning" bedes anført i emnefeltet.

Det skal oplyses, at hørings svar offentliggøres på Høringsportalen og at man ved at afgive hørings svaret samtykker til offentliggørelse, herunder afsenders navn og mailadresse.

Med venlig hilsen

Mathias Kjærulf Lang-Hemmersam

Fuldmægtig | Tilskud

+45 93597142 | makla@mst.dk

Miljø- og Fødevareministeriet

Miljøstyrelsen | Haraldsgade 53 | 2100 København Ø | Tlf. +45 72 54 20 00 | mst@mst.dk | www.mst.dk

NY MILJØSTYRELSE

Den 1. februar 2017 er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) og Miljøstyrelsen blevet lagt sammen under navnet Miljøstyrelsen – en ny grøn velfærdsstyrelse med fokus på miljø i bred forstand. Styrelsen vil i en periode have adresse både på Strandgade 29, 1401 København K og på Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Høringsvar vedrørende bekendtgørelse om tilskud til læhegn og småbeplantninger.

Plantning og Landskab, Landsforeningen – Jan Svejgaard Jensen, Sek.Chef. 26-5-2017

Landsforeningen er som udgangspunkt meget tilfredse med, at der nu er fremlagt et udkast til bekendtgørelse. Vi har været med i 2 dialogmøder med MST og synes, at det har været konstruktivt og har været med til at påvirke ordningen i en retning vi synes er fornuftig, om end der stadig er udfordringer og ubekendte forhold som måske skal prøves af i praksis.

Vi har talt for kemisk renholdelse fordi mekanisk renholdelse har ulemper mht skader på planter, og fordi mekanisk renhold næppe gavner CO2 regnskabet. Vi kender til demoforsøg med mekanisk økologisk drift af hegn, og det vi kan notere os er, at resultatet er meget varieret.

Vi tror også at et lavt plantetal medfører et behov for mere mekanisk renholdelse.

Vi er bekymret for at stå overfor nogle hegn som er meget vanskelige at holde pga. indvandrende ukrudt. Den samlede konsekvens vil være hegn med mere ukrudt, og er bekymret for om der er flere hegn som må opgives.

Vi håber at dette er forhold som vi kan tage højde for

Læhegn: lige et ord om terminologien. I perioden 2007-2016 bruges ordet ikke, fordi det forholder sig til produktion. Det må heller ikke være produktionsrettet i forhold til EU-støtten til landbruget. Det er nu kommet ind igen - sikkert fordi ordet giver en let forståelse af hvad der tales om.

Paragraf 12: Prioritering af projekter

Vi anmoder om at prioriteringen tages op til fornyet overvejelse. Vi støtter en prioritering på størrelse, men er betænkelig hvis der primært fokuseres på beplantninger i potentielle naturområder, fordi vi tror at det vil besværliggøre arbejdet. Det vil blive meget vanskeligere, at opnå de fornødne tilladelser, og områderne er ofte kuperede og våde arealer som er vanskelige at lave plantninger i. Det er formentlig en lille del af de potentielle økologiske soner som egner sig til beplantning. Vi har umiddelbart vanskeligt ved fx at forestille os det offentliges generelle interesser i dette.

Foreningernes projekter har ofte sådan en størrelse, at man kan forestille sig – at såfremt det var muligt, så kunne man specifikt afsøge muligheden for at inddrage projekter i de potentielle naturområder og korridorer – og så vi der derved være en andel i disse projekter.

Landsforeningen har altid arbejdet for gode støtteordninger og det sikrer vi bl.a. ved at undgå at anvende dem uhensigtsmæssigt så plantningsarbejdet ikke kommer i modvind. Vi prøver så vidt det er muligt at undgå at plante i områder, hvor det generer naboer og områder som er udpeget til særlig beskyttelse – fx ådale, heder, overdrev og moser. Vi kunne forestille os at omverdenen kunne betragte "Læplantningsordningen" med kritiske øjne, fordi prioriteringen opfordrer til at plante i de økologiske korridorer – vi tror at en del korridorer er tænkt som at de skal forblive urørt eller plejet med henblik på at binde natursystemer sammen.

Men set ud fra landbrugets ønsker, så mener vi dog, at plantningerne har større effekt i de områder, hvor mængden af natur er alt for lille og hvor landbrugets strukturforandringer forarmer naturen.

I nogle år har man prioriteret korridorer for hasselmus som 1. prioritet i LBB-ordningen. Her er der et konkret formål, og det kunne udvides med birkemus.

Paragraf 4 Laugstørrelse

Tidligere var det min 7 medlemmer i kollektive foreninger – man kan påpege, at med 3 medlemmer vil det være forholdsvis nemt at én stor lodsejer kan gå sammen med to små og etablere en fælles forening som i virkeligheden er enmandsstyret. Der kan erfaringsvis fx stå offentlige organisationer bagved ansøgningerne – og herved forsvinder det kollektive formål.

Paragraf 9: §3. – 30 m. grænser.

Vi er bekendt med bekymringen over naboeffekt overfor §3 områder – det kan vi godt forstå, men vi mener at indførelse af sådanne regler kan have påvirkninger som samlet set kan være værre i forhold til miljøet end dette.

For det første kan buske (og træer) afskærme arealet og hindre/mindske utilsigtet drift af kemikalier og gødsning ind på §3 arealet.

Især mergelgrave og små vandhuller vil have stor gavn af en sådan afgrænsning fra landbrugsfladen – det vil være yderst gavnligt for biodiversiteten. Her er det næppe effekten af frøspredning der skal tages hensyn til. Vi mener at en 30 m sone er for bred og bør erstattes af en smallere sone.

Faren er at lodsejerne ikke afskærmer vandspejlet mod vinddrift af gødsning og kemikalier – eller planter en række træ- og buskarter som man ikke giver tilskud til fx rødgran, sitkagran, lærk og popler. Et af formålene med tilskuddet er jo at fremskynde bæredygtige beplantninger og støtten vil her kunne sikre mindst mulig skadelig effekt på søerne.

Paragraf 25 Klageadgang

Der er ikke klageadgang efter bekendtgørelsen. Det anser vi som ret problematisk – ud fra vores erfaringer, hvor vi har konstateret, at foreninger har fået medhold i principielle forhold om fortolkning af regler. Det kan fx ske i fortolkninger af størrelser og afstandskrav. Hvis der er eksempler på at disse administreres forskelligt mellem sagsbehandlere/regioner vil det konflikte med forvaltningsloven og det vil være ret uheldigt, hvis der ikke kan klages over sådan noget.

Tilskuddets størrelse og standardsats (Vejledningens punkt 7).

Det er tidligere gjort rede for at læhegn er noget dyrere end skovrejsning pr ha. Det er blevet forbedret, men vi er stadig i tvivl om det er nok. I standardsatsen har man ikke medregnet omkostninger til administration og det synes vi er mangelfuldt. En del af styrken ved kollektive beplantninger i de større foreninger er at holde et meget højt kvalitetsniveau mht planlægning og gennemførelse. Der er et stort arbejde for foreningerne i at administrere projekterne og udøve bygherrefunktion. Det er jo erfaringerne at min 95% af beplantningerne i de kollektive beplantninger er vellykkede og en del af grundene hertil, er den administrative indsats fra laugene og bygherrefunktionen i forhold til entreprenørerne. Det har NaturErhvervstyrelsen i alle fald haft glæde af og ordningen 2007-2014 har fået ros i evalueringen af det

seneste Landdistriktsprogram. Udgiften til administration og projektstyring kan således være tjent hjem i forhold til de udgifter til kontrol som myndighederne skal afholde.

Plantning i og udenfor markblokke (vejledningens punkt 8): Der er af og til naturområder som ikke er markblokke og som heller ikke er bebyggede arealer. På flere af disse mener Vi at det burde være tilladt at få plantet med tilskud. Det kan også gælde for arealer som ligger op af markblokke – de er tidligere accepteret som værende ok.

Bilag I (bekendtgørelse)

Bivenlige arter (paragraf 6 stk 1)

Der er en del dokumentation på at de fleste danske træ- og buskarter har en eller anden værdig for bier – bestøvning, honning osv. Den fremstillede liste er ufuldstændig og vi håber i tager et kig på dette en gang til. I flæng kan nævnes pilearterne, de 3 acer-arter, lind, kornel, kvalkved, roserne.

Vi medsender en publikation fra Aarhus Universitet og de fleste danske træ og buskarter spiller på en eller anden måde en rolle for bierne.

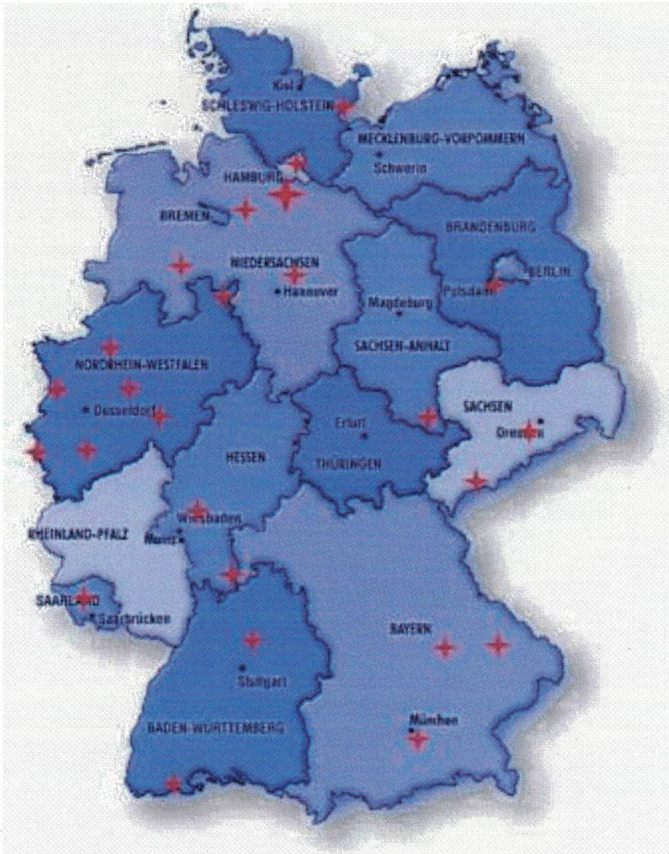
Det er ikke nok at enkelte arter fremmes – tvært imod må blomstringstidspunkterne gerne spredes ud over hele sæsonen – her bidrager pilene fx med tidlig blomstring.

Nærområde

Tidligere har jeg været ansat som seniorforsker i Landskabsplanter, sekretær for frøkildeudvalget og medlem af kåringsudvalget. Det er på baggrund af dette jeg skriver dette afsnit om bilag 1 som jeg kan forstå kan revideres på et eller andet tidspunkt (§6 stk.3.). For ca. 10-12 år siden blev jeg bedt om at udarbejde et forslag til nærområder til NaturErhverv og det blev implementeret helt. Det har fungeret, men der har været enkelte sager som bl.a. viser at udpegningsområder og administrative grænser helst skal være sammenfaldende.

Klimaforandringer og varmere klima kunne være fortaler for at rykke sydgrænsen lidt længere sydpå i Tyskland således det dækker hele Norddeutches tiefland (Slesvig-Holsten, Nievesachsen - Mecklenburg-Vorpommern, Sachsen-Anhalt og Brandenburg) – der kan være mangel på frø af lind og spidsløn (o.a.), og grundmaterialet er ofte uspecificeret Norddeutches Tiefland og det har givet nogle problematiske sager fordi vores tidligere nærområdezone går tværs igennem Niedersachsen og Brandenburg – det vil gøre det lidt mere enkelt – og lettere at håndhæve hvis linen følger delstatsgrænserne.

Konkret forslag til rettelse i forhold til skovfyr: For nylig havde vi en sag om skovfyr (som bekendt er dansk art, men de facto udryddet). For skovfyr er én af de bedste frøkilder til landskabsbrug Säverås (Lindås) og afkom af Säverås. Principielt samme genetiske materialer uden væsentlig forskel i afkommets evne til at klare sig. Lindås (Säverås) findes 130 km nord for Rogaland i Hordaland – umiddelbart udenfor for Bergen, og jeg anbefaler derfor at Hordaland tages med i nærområdet. Kan i øvrigt ikke forestille mig at andre arter kan have interesse fra dette Fylke.

Nærområde. Nuværende sone omfatter Slesvig-Holsten, Mecklenburg og Brandenburg ned til Berlin.

Miljøstyrelsen
Att. Mathias Kjærulf Lang-Hemmersam
Haraldsgade 53
2100 København Ø
E-mail: makla@svana.dk

26. maj 2017

Skovdyrkernes høringssvar vedrørende udkast til bekendtgørelse og vejledning om tilskud til læhegn og småbeplantninger

Miljøstyrelsen har den 28. april udsendt udkast til bekendtgørelse og vejledning om tilskud til læhegn og småbeplantninger.

Bekendtgørelsen indeholder en række forenklinger, som hilses velkomment. Dog pålægges ansøgere forsat unødige administrative byrder i udkast til vejledning.

Desuden er der en række krav af teknisk karakter til beplantningerne, der kan modvirke succesfulde anlæg.

Helt specifikt kan manglende krav og sanktioner i tilskudsordningen vedrørende anlæg og pleje af beplantningerne frygtes at medføre en række mislykkede hegn og småplantninger.

Bemærkninger til bekendtgørelsen:

§ 9: I en lang række tilfælde vil kravet om en minimumsafstand på 30 m fra læhegn og småbeplantninger til arealer beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens §3 have en negativ indvirkning på naturværdierne.

Dels vil heggenes funktion som ledelinier mellem naturarealer delvis afmonteres og dels opnås ikke småplantningers beskyttelse af §3-arealer (fx ved plantning rundt om gamle mergelgrave andre små vandhuller) mod tilførsel af gødning og pesticider fra de tilgrænsende landbrugsarealer.

Det anbefales derfor, at dette krav målrettes efter typen af §3-arealer, således at kravet kun omfatter §3-arealer med reel risiko for tilgroning pga. selvsåning fra hegn og småbeplantninger. Dette krav kunne derfor gælde overdrevsarealer.

§ 12: Potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelse synes ikke at kunne bidrage objektivt til en fortrinsstilling for naturmæssigt værdifulde projekter. Desuden er der stor variation mellem den vægt, som kommunerne har lagt på disse udpegninger. Det frygtes, at kriteriet vil afstedkomme en stor vilkårlighed.

Prioriteringskriteriet bør udelukkende være projektstørrelsen. Det foreslås dog, at der lægges et loft for projektstørrelsen, så hele puljen ikke kan tømmes af få meget store projekter.

Bilag 1: Plantelistens angivelse af "bivenlige" arter bør også omfatte følgende yderst "bivenlige arter": Navr, spidsløn, ær, fjeldrøbe, øret pil, seljepil, gråpil, femhannet pil, almindelig røn, seljerøn og lind.

Vejledning:

Afsnit 6, s. 7 midt: I modsætning til udkast til bekendtgørelse kræves det, at nødvendige tilladelser og dispensationer samt museumsudtalelse ved dybdepløjning vedlægges ansøgning – andet steds (s.11 midt) åbnes der dog op for, at processen blot skal være igangsat ved ansøgningstidspunktet. I bekendtgørelsen kræves det derimod kun, at disse tilladelser/udtalelser vedlægges ved indberetningen.

Vejledningens skærpelse er en unødigt administrativ byrde både for ansøgere samt for myndigheder og museer, der alle kommer til at anvende ressourcer på projekter, der ikke vil blive gennemført pga. begrænsede tilskudsmidler.

Det foreslås i stedet, at nødvendige tilladelser og dispensationer samt museumsudtalelse ved dybdepløjning er indhentet inden igangsættelse af projektet.

Afsnit 8, s. 9, 7.bullit: Det kræves, at der ikke må anvendes træer, men kun buske i de yderste rækker.

Det foreslås, at der i yderste planterække må anvendes op til 25% ammetræer (birk, fuglekirsebær eller rødél), som fjernes, når beplantningen er lukket til. Formålet er at understøtte et godt anslag og en fornuftig udvikling af buskene, især i de yderste rækker.

Med venlig hilsen

SKOVDYRKERNE

Torsten Hansen

Skovrider

